

Sygn. akt IV U 183/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 02 sierpnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Danuta Domańska

Protokolant starszy sekretarz sądowy Emilia Witkowska-Marciniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 02 sierpnia 2023 roku w Toruniu

sprawy **T. P.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania **T. P.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 03 lutego 2023 roku nr (...)

oddala odwołanie.

Sędzia Danuta Domańska

Sygn. akt IV U 183/23

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 03 lutego 2023 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. – powołując się art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2023.poz. 164) oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022r. poz. 504)– po rozpatrzeniu wniosku z dnia 12 grudnia 2022 r., odmówił **ubezpieczonemu T. P.** prawa do przyznania rekompensaty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że odmawia prawa do rekompensaty, ponieważ nie zostało przedłożone świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze z tytułu zatrudnienia od 12.07.1976r. do 30.06.1978r. w T. oraz od 19.07.1978r. do 30.06.2002r. w (...) S.A.

W odwołaniu od powyższej decyzji T. P. wskazał, że nie otrzymał świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a zakład pracy (...) S.A. w T. już nie istnieje. Do odwołania ubezpieczony dołączył pisemne zeznania dwóch świadków w celu wykazania, iż pracował w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. ZUS wskazał też, iż pisemne zeznania świadków nie stanowią dla organu rentowego podstawy do uwzględnienia okresu wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach.

W piśmie procesowym z dnia 29 marca 2023r. profesjonalny pełnomocnik ubezpieczonego wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do rekompensaty z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/ vide: - pismo - k. 20 - 23 akt/.

W piśmie procesowym z dnia 11 kwietnia 2023r. pełnomocnik ubezpieczonego podał, że T. P. nie posiadał na dzień 1 stycznia 1999r. ogólnego stażu pracy w wymiarze 25 lat, wobec rozpoczęcia pracy w 1976r.

/ vide: - pismo - k. 32 akt/.

W kolejnym piśmie procesowym z dnia 10 lipca 2023r. pełnomocnik ubezpieczonego wskazał, iż (...) podlegał pod Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, a praca tokarza jest pracą w szczególnych warunkach wskazaną w dziale III (w hutnictwie i przemyśle metalowym) pkt. 78 (szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne) Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983.8.43). Praca spawacza jest wskazana w dziale XIV (Prace różne) pkt 12 (prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym) Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983.8.43) oraz Dział XIV (prace różne) pkt. 12 (prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym) ppkt. 1 (spawacz elektryczny i gazowy) Zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB. 1983.3.6).

/vide: - pismo – k. 65- 66 akt/.

Organ rentowy w piśmie z dnia 17 lipca 2023r. zakwestionował podleganie (...) pod resort Budownictwa oraz wskazał, iż właściwym jest zastosowanie przepisów resortu (...) z 12.08.1983r., a w tych przepisach resortowych stanowisko tokarza, tokarza – spawacza i spawacza warsztatowego nie zostało określone jako stanowisko pracy w warunkach szczególnych. Stąd też okresu zatrudnienia ubezpieczonego w (...) nie można zakwalifikować jako pracy w warunkach szczególnych. Dodatkowo ZUS wskazał, że w ostatnim piśmie ubezpieczonego powołano się na pracę tokarza w hutnictwie i przemyśle metalowym, lecz ubezpieczony nie pracował w hutnictwie ani w przemyśle metalowym. Zdaniem organu rentowego pracy na stanowisku spawacza warsztatowego nie można zaliczyć też do pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca nie pracował też w warunkach szczególnych w Zakładach (...) w T. jako tokarz, sam oświadczył, że nie była to praca w warunkach szczególnych.

Do pracy w warunkach szczególnych można natomiast zaliczyć okres zatrudnienia ubezpieczonego od 9.11.2007r. do 31.12.2008r., jednakże zaliczenie tego okresu nie daje 15 lat pracy w warunkach szczególnych, niezbędnych do przyznania prawa do rekompensaty.

/vide: - pismo – k.102, 102v. akt/.

Sąd ustalił, co następuje:

T. P. urodził się (...), z zawodu jest tokarzem.

/ okoliczności bezsporne/.

Decyzją z dnia 08 kwietnia 2002r. ZUS Oddział w T. ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 117 094,34 zł. Do ustalenia wartości kapitału przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1988 r. do 31 grudnia 1997 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału wyniósł 107,34 %, co przy pomnożeniu przez kwotę bazową 1.220,89 zł dało podstawę wymiaru kapitału w kwocie 1 310,50 zł. Organ rentowy przyjął za udowodnione 21 lat i 4 miesiące okresów składkowych oraz 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Ubezpieczony nie składał do ZUS- u wniosku o wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach ani o emeryturę pomostową.

Dowód: - decyzja ZUS z dnia 08.04.2002r. – k. 10 akt KPU,

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 28 czerwca 2023r. - protokół elektroniczny rozprawy - od 00:37:52 do 00:58:13.

W dniu 12 grudnia 2022r. T. P. złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę wraz z rekompensatą. Do wniosku dołączył świadectwa pracy z przebiegu zatrudnienia, decyzję Prezydenta Miasta T. o przyznaniu prawa do zasiłku dla bezrobotnych oraz świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 29.03.2019r. wystawione przez (...) Sp. z o.o. w T..

Dowód: - wniosek emerytalny wraz z załącznikami - k. 1- 13 akt emerytalno - rentowych.

W dniu 28 grudnia 2022r. ubezpieczony złożył oświadczenie, iż w zakładzie (...) nie był zatrudniony w szczególnych warunkach.

Dowód: - oświadczenie ubezpieczonego z dnia 28.12.2022r. - k. 13 akt emerytalno - rentowych.

Decyzją z dnia 26 stycznia 2023r. ZUS ponownie ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r. w kwocie 124 064,49 zł. Organ rentowy przyjął za udowodnione 21 lat, 9 miesięcy i 11 dni okresów składkowych oraz 6 miesięcy i 21 dni okresów nieskładkowych.

Dowód: - decyzja ZUS z dnia 26. (...) - k. 18 akt emerytalno - rentowych.

Decyzją z dnia 03 lutego 2023r. ZUS przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od 07 stycznia 2023r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego - w kwocie 6 070,00 zł. brutto.

Dowód: - decyzja ZUS z dnia 03.02.2023r. - k. 22 akt emerytalno - rentowych.

Kolejną decyzją z dnia 03 lutego 2023r. ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa od rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Dowód: - decyzja ZUS z dnia 03.02.2023r. - k. 23 akt emerytalno - rentowych.

W toku swojej aktywności zawodowej T. P. był zatrudniony:

W okresie od dnia 12 lipca 1976r. do dnia 30 czerwca 1978r. w Zakładach (...) w T. na stanowisku tokarza.

Dowód: - świadectwo pracy z dnia 30.06.1978r. z (...) w T. - k. 8 akt emerytalno - rentowych.

W okresie od dnia 19 lipca 1978r. do dnia 30 czerwca 2002r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) S.A. w T..

Dowód: - świadectwo pracy z dnia 25.06.2002r. wystawione przez (...) S.A. - k. 11 akt emerytalno - rentowych oraz k. 76 akt osobowych ubezpieczonego - k. 39 akt (w kopercie).

W podaniu o przyjęcie do pracy z dnia 14 lipca 1978r. T. P. wnioskował o przyjęcie go do pracy na stanowisko **tokarza**, zgodnie z jego zawodem, dołączył skierowania do pracy z Urzędu Miasta w T. na stanowisko tokarza. W dniu 19 lipca 1978r. ubezpieczony zawarł z Zakładem (...) w T. umowę o pracę na okres próbny od 19 lipca 1978r. do 1 sierpnia 1978r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku **tokarza w Wydziale (...)**. W dniu 2 sierpnia 1978r. zawarł kolejną umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku **tokarza** na tych samych warunkach.

Dowód: - dokumentacja osobowa: skierowanie do pracy, podanie do pracy, decyzja Komisji Przyjęć, karta obiegowa przyjęcia do pracy, dwie umowy o pracę - w aktach osobowych ze (...) S.A. - k. 39 akt (w kopercie).

Ubezpieczony pracował jako **tokarz** do chwili rozpoczęcia służby wojskowej w dniu 27 października 1978r., którą odbywał do dnia 2 października 1980r. Po wojsku został przyjęty w dniu 27 października 1980r. do tego samego zakładu do Wydziału (...) na stanowisko **tokarza**, zawarł umowę o pracę w dniu 27.10.1980r. na czas nieokreślony na stanowisku tokarza w Wydziale (...).

Dowód: - odpis z książeczki wojskowej, karta obiegowa zwolnienia z pracy przed służbą wojskową, karta obiegowa przyjęcia do pracy, umowa o pracę z dnia 27.10.1980r. - w aktach osobowych ubezpieczonego - k. 39 akt (w kopercie).

T. P. na stanowisku tokarza pracował do dnia 25 lutego 1986r. Do tego czasu otrzymywał angaże ze wskazaniem stanowiska: tokarz. Opinia o ubezpieczonym z dnia 17.01.1983r. opisuje, że ubezpieczony zajmował stanowisko tokarza. W dniu 26 lutego 1986r. ubezpieczony ukończył 240 - godzinny kurs podstawowy spawania elektrycznego

Dowód: - angaże z: 26.08.1981r., 18.02.1983r., 01.01.1984r.,15.02.1984r., 01.01.1985r., 01.01.1986r., opinia z 17.01.1983r., odpis książeczki spawacza - w aktach osobowych ubezpieczonego - k. 39 akt (w kopercie).

Z dniem 26 lutego 1986r.nastąpiła zmiana stanowiska T. P. z „tokarza” na „tokarza - spawacza”. Na tym stanowisku ubezpieczony pracował do rozpoczęcia urlopu bezpłatnego, który został mu udzielony od dnia 23.10.1989r. do dnia 24.04.1990r. Po urlopie bezpłatnym ubezpieczony został przyjęty do pracy jako **tokarz - spawacz w dniu 26 kwietnia 1990r.** Do 01 stycznia 1995r. otrzymywał angaże ze wskazaniem stanowiska: tokarz - spawacz. W dniu 01 stycznia 1995r. został mu doręczony angaż, w którym określono ponownie stanowisko - **tokarza w (...)**.

Dowód: - angaż zmieniający, karta wynagrodzenia, angaże z : 01.04.1986r., 01.01.1987r., 01.08.1987r. 01.01.1988r., 01.06.1988r., 01.01.1989r., 01.04.1989r., karta obiegowa zwolnienia z pracy przed urlopem bezpłatnym, podanie ubezpieczonego z 20.04.1990r. o przyjęcie go do pracy w charakterze tokarza - spawacza, karta obiegowa przyjęcia do pracy, powierzenie pracy z dniem 26.04.1990r. na stanowisku tokarza - spawacza, angaże z: 01.05.1990r., 01.07.1990r., 01.10.1990r., 01.01.1992r., 01.06.1992r.,01.08.1993r., angaż z dnia 01.01.1995r. - w aktach osobowych ubezpieczonego - k. 39 akt (w kopercie).

O dnia 1 stycznia 1996r. stanowisko i czynności T. P. określono nazwą: „ **spawacza warsztatowego**”. Na takim stanowisku ubezpieczony był zatrudniony do końca zatrudnienia w (...) S.A. w Dziale (...). W świadectwie pracy z dnia 25.06.2002r. wpisano ubezpieczonemu ostatecznie zajmowane stanowisko spawacza warsztatowego.

Dowód: - 01.01.1996r., 01.07.1996r., 01.05.1997r., 01.03.1998r., 13.01.1999r., wypowiedzenie zmieniające warunki pracy w związku z zawarciem Układu Zbiorowego Pracy w (...) S.A., karta obiegowa zwolnienia z pracy, świadectwo pracy z dnia 25.06.2002r. - w aktach osobowych ubezpieczonego - k. 39 akt (w kopercie).

(...) zajmował się budową gazociągów i wykonywaniem prefabrykacji dla gazociągów i stacji gazowych. Podlegał pod Ministra Górnictwa i Energetyki. W Wydziale (...) (...) następowało wytwarzanie prefabrykatów (podzespołów) ze stali do budowy gazociągów dla brygad gazociagowych. Wytwarzano ze stali elementy gazociągów, jak kolana, kołnierze. W (...) nie było odlewni, przychodziły z huty gotowe odlewy żeliwne i ubezpieczony jako tokarz obrabiał je na tokarce. Tokarz posługiwał się metodą tzw. obróbką skrawaniem, polegała ona na toczeniu kołnierzy i gwintów. Wydział

(...)zabezpieczał produkcję zakładu. Zajmował halę produkcyjną, gdzie pracowali tokarze, ślusarze i spawacze. Na hali były dwie tokarki i pracowało dwóch tokarzy, potem została kupiona dodatkowo mała tokarka. Obok pracowali ślusarze na obrabiarkach, przygotowywali materiał do spawania. Spawacze pracowali w osobnym pomieszczeniu wielkości 40 – 50 m⁽²⁾, zamykanym na drzwi, było ich 5 i 2 wypalaczy. Tokarze pracowali w odległości około 30 metrów od spawaczy. Tokarnia, ślusarnia i spawalnia znajdowały się w osobnych pomieszczeniach.

Dowód: - zeznania świadka K. F. na rozprawie w dniu 28 czerwca 2023r.- protokół elektroniczny rozprawy od 00:08:49 do 00:31:01,

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2023r. – protokół elektroniczny rozprawy od 00:04:49 do 00:20:21.

Gdy ubezpieczony pracował na stanowisku spawacza warsztatowego, to tylko spawał, a jak pracował wcześniej na stanowisku tokarza – spawacza, to pracował na tokarni i w spawalni, zależało to od potrzeb zakładu i polecenia mistrza. Jak ubezpieczony toczył, to musiał obrobić kilkanaście elementów, więc mógł wykonywać pracę tokarza przez dzień, dwa dni i więcej, pracując na łączonym stanowisku tokarza – spawacza.

Dowód: zeznania świadka K. F. na rozprawie w dniu 28 czerwca 2023r.- protokół elektroniczny rozprawy od 00:08:49 do 00:31:01,

- zeznania świadka W. Ś. na rozprawie w dniu 28 czerwca 2023r. – protokół elektroniczny rozprawy – od 01:00:45 do 01:14:08.

Razem z ubezpieczonym w (...) na Wydziale(...) pracował W. Ś. w okresie od 01 lutego 1979r. do 15 grudnia 1984r. na stanowisku tokarza.

Dowód: - umowa o pracę z dnia 01.02.1979r. na okres próbny, umowa o pracę z 15.02.1979r. na czas nieokreślony, angaże, świadectwo pracy z dnia 15.12.1984r. – w aktach osobowych świadka – k. 111 akt (w kopercie).

Następnie W. Ś. został zatrudniony w (...) od dnia 25.06.1985r. jako tokarz na Wydziale (...). W dniu 24 lutego 1986r. ukończył 240 godzinny kurs podstawowy spawania elektrycznego. **W dniu 1 kwietnia 1986r. powierzono mu stanowisko tokarza – spawacza, nie został przeniesiony do spawalni.** Na łączonym stanowisku pracował do dnia 1 stycznia 1995r., gdzie powierzono mu stanowisko tokarza w Warsztacie (...). Od dnia 1 stycznia 1996r. stanowisko świadka określono jako zgrzewacz warsztatowy. Z dniem 21 maja 1996r. W. Ś. został przeniesiony do Działu (...) na stanowisko montera – mechanika. Umowa o pracę rozwiązała się z dniem 31 maja 2002r. W świadectwie pracy świadek ma wpisane ostatnie zajmowane stanowisko – montera – mechanika.

Dowód: - umowa o pracę z dnia 25.06.1985r., odpis książeczki spawacza, angaże, angaż z dnia 01.01.1995r., angaż z dnia 01.01.1996r., angaż z dnia 21.05.1996r., świadectwo pracy z dnia 28.05.2002r. – w aktach osobowych świadka W. Ś. – k. 111 akt (w kopercie).

- zeznania świadka W. Ś. na rozprawie w dniu 28 czerwca 2023r. – protokół elektroniczny rozprawy – od 01:00:45 do 01:14:08.

Gdy W. Ś. miał wpisane w angażach: tokarz – spawacz, to wykonywał prace i tokarza i spawacza.

Pracownicy na stanowisku tokarza zmieniali się. Tokarzem byli Z. S. i P. B. (po W. Ś.). Gdy ubezpieczony odszedł na spawalnię, to w tokarni pracowało nadal 2 tokarzy. Jako tokarz pracował też B..

Dowód: - zeznania świadka W. Ś. na rozprawie w dniu 28 czerwca 2023r. – protokół elektroniczny rozprawy – od 01:00:45 do 01:14:08.

- przesłuchanie ubezpieczonego na rozprawie w dniu 2 sierpnia 2023r. – protokół elektroniczny rozprawy od 00:04:49 do 00:20:21.

K. F. pracował w (...) w okresie od czerwca 1981r. do 2005r. jako monter – kopacz, spawacz, operator urządzeń przewiertowych, operator koparki. W Wydziale (...) pracował w latach 1987- 1990, pracował razem z ubezpieczonym. W zakładzie pracy nie były płacone dodatki z pracę w warunkach szkodliwych. W angażu od 1 stycznia 1986r. świadek ma wpisane: maszynista koparki - spawacz, od dnia 1 kwietnia 1986r. wyłącznie stanowisko spawacz w Dziale (...). Od 10 kwietnia 1987r. świadek został przeniesiony do Wydziału (...)na stanowisko ślusarza - spawacza. Z dniem 2 stycznia 1991r. został zatrudniony na stanowisko spawacza.

Dowód: - zeznania świadka K. F. na rozprawie w dniu 28 czerwca 2023r.- protokół elektroniczny rozprawy od 00:08:49 do 00:23:02.

W okresie od dnia 09 listopada 2007r. do dnia 27 stycznia 2023r. T. P. był zatrudniony w (...) **Sp. z o.o.** z siedzibą w T. w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonując pracę na stanowiskach:

- 09.11.2007r. - 30.06.2014r. - Monter Sieci i Instalacji,
- 01.07.2014r. - 30.06.2015r. - Monter Sieci i Instalacji Gazowej,
- 01.07.2015r. - 30.11.2017r. - Starszy monter Sieci i Instalacji Gazowych,
- 01.12.2017r. - 31.01.2023r. - Monter - Spawacz.

Dowód: - świadectwo pracy z dnia 27.01.2023r. - k. 26 akt emerytalno - rentowych.

(...) Sp. z o.o. w T. wystawiła w dniu 29.03.2019r. ubezpieczonemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczyła, że T. P. jest zatrudniony w zakładzie pracy od dnia 09.11.2007r., a od dnia 09.11.2007r. do dnia 31.12.2008r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy wytwarzaniu i oczyszczaniu gazu syntezowego oraz produkcji amoniaku i metanolu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. (Dz. U. Nr. 8, poz.43) na stanowisku Monter sieci i instalacji (stanowisko tożsame ze stanowiskiem Monter sieci gazowej), wymienionym w wykazie A dział IV poz. 30 wykazu stanowiącego załącznik nr. 1 do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A dział IV poz. 30 pkt. 16.

Dowód: - świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 29.03.2019r. - k. 7 akt emerytalno - rentowych.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o okoliczności bezsporne, dowody z dokumentów znajdujące się w aktach sądowych, aktach organu rentowego, aktach osobowych ubezpieczonego, aktach osobowych świadka W. Ś. i K. F., a także na podstawie zeznań świadków K. F. i W. Ś. oraz przesłuchania ubezpieczonego.

Sąd przyznał walor wiarygodności dokumentom zgromadzonym na potrzeby niniejszego postępowania, ponieważ żadna ze stron nie kwestionowała ich autentyczności oraz prawdziwości. Jedynie zapisy świadectw pracy ubezpieczonego i W. Ś. co do zajmowanego stanowiska pracy przez cały okres zatrudnienia wzbudziły wątpliwość Sądu, gdyż jak wynika z przedstawionych angaży, wpisane stanowiska w świadectwach pracy ubezpieczonego i świadka były ostatnimi stanowiskami pracy, a nie stanowiskami zajmowanymi przez cały okres zatrudnienia. Stąd też zapis w świadectwie pracy T. P., iż w czasie całego zatrudnienia był spawaczem warsztatowym, nie jest wiarygodny.

Ubezpieczony nie otrzymał ze (...) S.A. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stąd w niniejszym postępowaniu Sąd samodzielnie dokonywał ustaleń w zakresie, czy prace rzeczywiście wykonywane przez ubezpieczonego mogły zostać sklasyfikowane jako prace w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm., zwanego dalej również „rozporządzeniem”). Sąd wskazuje również, że stanowiska pracy, na których w spornych okresach był zatrudniony ubezpieczony, a także ramy czasowe, w których stanowiska te zajmował, zostały ustalone na podstawie dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych ubezpieczonego, zwłaszcza jego umów i pracę i angaży osobowych, są więc w ocenie Sądu wiarygodne.

Sąd dał też wiarę zeznaniom świadków: K. F. i W. Ś.. Ich zeznania były szczegółowe i szczerze. Świadkowie pracowali razem z ubezpieczonym w Wydziale (...) i generalnie w (...), a więc bezsprzecznie mieli bardzo dobrą orientację co do warunków pracy, zajmowanych stanowisk i zakresów czynności T. P.. Świadek K. F. opisał obowiązki wykonywane przez ubezpieczonego na stanowisku tokarza w sposób zgodny z opisem dokonany przez ubezpieczonego. Jednocześnie świadek ten zdecydowanie wskazał, że ubezpieczony, pracując na łączonym stanowisku tokarza – spawacza, pracował zarówno w tokarni, wykonując czynności tokarza, jak i na spawalni jako spawacz. Zależało to od polecenia mistrza. Tym samym świadek K. F. nie potwierdził twierdzenia ubezpieczonego, iż od 1 lutego 1986r. wykonywał on wyłącznie czynności spawacza. Zeznania tego świadka zgodne są zatem z dokumentacją osobową, w tym z angażami znajdującymi się w aktach osobowych T. P..

Łączenie pracy tokarza i spawacza przez ubezpieczonego w czasie, gdy posiadał on angaże łączone: tokarz – spawacz potwierdził ostatecznie świadek W. Ś., który próbował początkowo pomniejszyć czynności ubezpieczonego w charakterze tokarza, jednakże ostatecznie przyznał wykonywanie pracy zarówno w tokarni i w spawalni przez T. P.. Przy czym świadek sam posiadał łączone stanowisko tokarza – spawacza, co Sąd sprawdził, analizując jego dokumentację osobową (co zostało opisane w części ustalającej stan faktyczny) i na łączonym stanowisku tokarza - spawacza, co sam świadek również przyznał, wykonywał obowiązki i tokarza i spawacza.

Analiza dokumentacji osobowej ubezpieczonego i W. Ś. znajdująca się w ich aktach osobowych wskazuje na wyraźne podobieństwo. Ubezpieczony i świadek rozpoczynali pracę jako tokarze, po czym otrzymywali angaże łączone: tokarza – spawacza. Z zeznań W. Ś. wynika, iż wówczas łączył on obowiązki na dwóch stanowiskach pracy. Nie ma więc żadnego logicznego wytłumaczenia, dlaczego w przypadku T. P. miałyby być inaczej. Z doświadczenia życiowego wynika, iż po to zakłady pracy w angażach wskazywali pracownikom łączone stanowiska pracy, aby pracownicy mogli wykonywać różnorodne czynności w przypadku poleceń przełożonego i aby ewentualna kontrola nie zakwestionowała obecności pracowników na obu stanowiskach pracy wskazanych w łączonych angażach.

Z analizy angaży świadka K. F. znajdujących się w aktach osobowych w sprawie Sądu Okręgowego sygn. akt IVU 189/23 wynika też, że świadek okresowo otrzymywał angaże na stanowisku spawacza, a okresowo łączono mu stanowisko spawacza z innym stanowiskiem. Oznacza to, że zakład pracy w angażach musiał wpisywać pracownikom stanowiska pracy, na których oni rzeczywiście pracowali, czyli że angaże odzwierciedlały rzeczywiste obowiązki pracowników. Gdyby tak nie było, to zbędne byłoby wpisywanie podwójnych stanowisk pracy.

Reasumując, świadkowie nie potwierdzili, aby ubezpieczony w okresie od 1 lutego 1986r. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza. Tym samym zeznania świadków nie stanowią skutecznej przeciwwagi dowodom z dokumentów, które tworzą domniemanie pracy w charakterze tokarza i spawacza w okresie spornym. Co więcej, zeznania świadków są w tym zakresie zgodne z dokumentacją osobową ubezpieczonego.

Ubezpieczony nie obalił tego domniemania, gdyż nie wskazał żadnych dowodów, które potwierdziłyby jego wersję i pracę w charakterze wyłącznie spawacza od 1 lutego 1986r. Tym samym Sąd nie dał wiary T. P., iż posiadając angaże tokarza – spawacza, wyłącznie spawał. Ubezpieczony przy tym nie wyjaśnił logicznie, dlaczego otrzymywał łączone angaże. Sąd nie podzielił też oceny ubezpieczonego, iż praca na stanowisku tokarza była pracą w szczególnych

warunkach, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia, gdyż toczenie i żeliwa i stali nie uzasadnia takiej kwalifikacji (jak twierdził ubezpieczony).

Odwołanie ubezpieczonego okazało się niezasadne, co skutkowało oddaleniem odwołania.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 164 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczony jest uprawniony do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 504 ze zm.). Nie korzystał z prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym (nie posiadał stażu pracy wynoszącego co najmniej 25 lat na dzień 1 stycznia 1999 r.).

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień ubezpieczonego do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Przepis art. 21 określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c tej ustawy (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 2009 r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W tym miejscu wskazać dodatkowo należy, iż zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresy pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Organ rentowy, oceniając możliwość zaliczenia danego okresu do okresu pracy w szczególnych warunkach, może uwzględnić wyłącznie te okresy pracy w szczególnych warunkach, które

zostały uwodnione na podstawie powyższego dokumentu bądź zaświadczenia stwierdzającego charakter i stanowisko pracy w warunkach szczególnych w określonych okresach. Dokumenty te są dla organu rentowego wiążące nie tylko w pozytywnym, ale i w negatywnym tego słowa znaczeniu. Oznacza to, że z jednej strony przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez zainteresowanego pracy w szczególnych warunkach, a z drugiej strony brak takiego zaświadczenia, czy nieprawidłowo wypełnione, uniemożliwia ustalenie tej okoliczności za pomocą innych środków dowodowych.

Niemniej w powyższym wypadku – braku bądź zakwestionowania przez organ rentowy powyższych środków dowodowych – zainteresowany może dochodzić ustalenia tych okoliczności w postępowaniu sądowym, w którym w myśl art. 472 i 473 k.p.c. powyższe obostrzenia nie obowiązują. Sąd nie jest bowiem związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 roku (III UZP 5/85) – przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Zaliczenie nie udokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga przy tym dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania prawne przede wszystkim należy stwierdzić, że zasadniczo praca **spawacza warsztatowego** należy do stanowisk pracy na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Ubezpieczony na tym stanowisku spawał elektrycznie. Praca spawacza jest wymieniona w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43) w dziale XIV " Prace różne" pod pozycją 12 „, Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowo wodorowym”.

Sąd nie podziela poglądu pełnomocnika ubezpieczonego, iż (...) podlegał pod Ministra Budownictwa i Materiałów Budowlanych. Zdaniem Sądu podlegał pod resort Ministra Górnictwa i Energetyki, co wynika z nazwy i przedmiotu jego działalności. Stad też właściwym przepisem resortowym mającym zastosowanie w niniejszej sprawie jest Zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. Prace spawaczy w tym zarządzeniu są określone w Dziale XIV „, prace różne” pod poz. 12 „, Prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowo wodorowym” pkt. 8, 9 i 10 (spawacz atomowo – wodorowy, spawacz gazowy i spawacz elektryczny).

Natomiast praca tokarza nie jest pracą w szczególnych warunkach.

Zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z 12 sierpnia 1983r. stanowisko tokarza ujmuje w Dziale III „, W hutnictwie i przemyśle metalowym” poz. 23 „, Wybijanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów” pkt. 13 „, tokarz odlewów”. Tymczasem ubezpieczony nie pracował w hutnictwie i przemyśle metalowym przy wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów. Praca T. P. polegała na toczeniu części do rurociągów z gotowych odlewów, które przywożono z huty. Pracował na tokarni, obsługując tokarkę, posługiwał się jako tokarz obróbką skrawaniem. W (...) nie było odlewni, a ubezpieczony nie zajmował się odlewaniem. Korzystając z ustaleń Sądu Apelacyjnego wskazanych w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2017r. III UK 158/16, LEX nr 2329017 przytoczyć należy, iż „, odlewanie oznacza wytwarzanie przedmiotów przez wypełnianie form ciekłym metalem. Przeprowadza się je w ściśle określonej temperaturze, która zależy od rodzaju odlewanej tworzywa, materiału i temperatury formy, masy i kształtu odlewu, a także technologii odlewania. Natomiast wybijanie odlewów to usuwanie zakrzepniętych odlewów z form oraz oddzielanie resztek masy od odlewu. Po wybicciu odlewu przenosi się go do oczyszczalni, gdzie oddzielane są od odlewu: wlewy, nadlewy, przelewy, zalewki, a także usuwane są rdzenie i przypalona masa formierska i rdzeniowa”. A więc to w odlewni następowało odlewanie, oczyszczanie i wykańczanie odlewów, a ubezpieczony otrzymywał gotowe

odlewy jako półprodukty i jako tokarz wytwarzał z nich produkty finalne. Ubezpieczony nie zajmował się wybijaniem, oczyszczaniem i wykańczaniem odlewów, ponieważ trafiały do niego produkty wstępnie oczyszczone i obrobione. Przy wykonywaniu pracy tokarza nie występowały warunki pracy właściwe dla odlewni, gdzie występują łącznie: wysoka temperatura, hałas, zapylenie i immisja gazów. Tym samym Sąd w niniejszym składzie nie podziela poglądu ubezpieczonego, że pracował przy wykańczaniu odlewów. Praca na tokarce nie jest bowiem wykańczaniem odlewów, które ubezpieczony otrzymywał z huty, lecz toczeniem, czyli nadawaniem odlewom odpowiedniego kształtu w tokarni. Stąd też nie można uznać, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w charakterze tokarza jest pracą w szczególnych warunkach. Warunki pracy tokarza nie są tak samo szkodliwe, jak warunki pracy przy wykańczaniu odlewów w odlewni, gdzie podstawowe zagrożenie dla życia i zdrowia pracowników stanowi wysokie stężenie pyłu, zagrożenie poparzeniem i gorący mikroklimat (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2017r., III UK 158/16 LEX nr 2329017)

Podobna ocena tego rodzaju pracy została przyjęta przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 grudnia 2016r. (III UK 40/16, LEX nr 2186064), w którym uznano, że wykorzystywanie odlewów do produkcji wyrobów finalnych nie jest pracą przy wykańczaniu odlewów, przez którą należy rozumieć: śrutowanie i szlifowanie powierzchni odlewów, naprawę spawaniem, a także wstępną obróbkę mechaniczną (skórowanie). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że chodzi tu o obróbkę wykańczającą odlew po wybiciu go z formy, gdy zachodzi konieczność oczyszczenia odlewu z przywartej masy formierskiej. Korzysta się wówczas z urządzeń szlifierskich. Nie można natomiast traktować wytwarzania z odlewu wyrobu finalnego na tokarkach jako pracy polegającej na wykańczaniu odlewu. Inny jest bowiem przedmiot tej pracy, używa się innych narzędzi oraz wykonuje się ją w innych warunkach (poza odlewnią). Nie ulega zatem wątpliwości, że warunki pracy tokarza nie są tak samo szkodliwe, jak warunki pracy przy wykańczaniu odlewów w odlewniach.

Sąd Okręgowy podziela powyższe poglądy Sądu Najwyższego w całości. T. P. jako tokarz obrabiał gotowe już odlewy na potrzeby produkcji, stąd też jego praca w charakterze tokarza, zarówno wtedy, gdy pracował wyłącznie na stanowisku tokarza, jak i czynności tokarza, gdy posiadał angaż tokarza - spawacza, nie jest pracą w warunkach szczególnych.

Powyższy pogląd zdawał się też podzielać sam ubezpieczony, składając oświadczenie przed organem rentowym, że pracując jako tokarz w zakładzie (...) nie pracował w warunkach szczególnych.

Reasumując, nie jest możliwe zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia ubezpieczonego w (...). S.A. na stanowisku tokarza oraz tokarza - spawacza. Tylko bowiem wykonywanie różnego rodzaju prac w tym samym okresie w szczególnych warunkach (wymienionych w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - wykaz A), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, umożliwia zaliczenie tego okresu do pracy w szczególnych warunkach. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r. ,II UK 103/11, LEX nr 1130388).

Tylko praca spawacza może być zaliczona do pracy w szczególnych warunkach, natomiast łączenie pracy spawacza z pracą tokarza powoduje uznanie, że T. P. nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Oznacza to, że ubezpieczony (pracując jako tokarz- spawacz) nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach od dnia 1 lutego 1986r.

Ubezpieczony natomiast wykazał, że pracował w szczególnych warunkach w (...) jako spawacz warsztatowy od 1 stycznia 1996r. do końca zatrudnienia. Do prawa do rekompensaty należy mu więc zaliczyć okres 6 lat i 6 miesięcy (od 1.01.1996r. do 30.06.2002r.) oraz okres zatrudnienia w (...) sp. z o.o. 1 roku, 1 miesiąca i 22 dni (od 09.11.2007r. do 31.12.2008r.). Łącznie jest okres 7 lat, 7 miesięcy i 22 dni.

Reasumując, ubezpieczony nie wykazał, że posiada co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a więc nie nabył prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Mając to na uwadze Sąd - na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako niezasadne.

Sędzia Danuta Domańska